

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 29 mars 1930 kl. 6 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 20 juni 1924 angående förverkande i visst fall av spritdrycker och vin.

Genom en den 28 februari 1930 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 174, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

om fortsatt giltighet av lagen den 20 juni 1924 (nr 227) angående förverkande i visst fall av spritdrycker och vin.

Härigenom förordnas, att lagen den 20 juni 1924 angående förverkande i visst fall av spritdrycker och vin, vilken lag gäller till och med den 30 juni 1930, skall äga fortsatt giltighet efter sistnämnda dag till och med den 30 juni 1933; skolande, där jämlikt lagen egendom tagits i förvar före den 1 juli 1933, de i lagen meddelade bestämmelserna jämväl efter samma dag tillämpas med avseende å egendomen.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för propositionen, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke här nedan lämnas, hänvisa till de vid propositionen fogade protokollen.

Lagen den 20 juni 1924 angående förverkande i visst fall av spritdrycker och vin är av följande innehåll:

Påträffas spritdrycker eller vin eller rusgivande ersättningsmedel därför hos person, som anhålles för fylleri, skall vad sålunda påträffats tagas i förvar av polismyndigheten och, där ansvar ådömes för fylleriförseelsen, dömas förverkat, såvida ej särskilda omständigheter till annat föranleda.

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 9 saml. 1 avd. 13 häft. (Nr 19.) 1

Med drycker och ersättningsmedel därför, som enligt vad sålunda stadgats dömas förverkade, skall förfaras på sätt i 90 § 2 mom. i förordningen den 14 juni 1917 (nr 340) angående försäljning av rusdrycker föreskrives; och skall belopp, som vid föryttring av förverkad vara erhålles, tillfalla kronan,

Lagen trädde i kraft den 1 juli 1924 och skulle gälla till och med den 30 juni 1926. Dess giltighetstid har sedermera förlängts, genom lag den 4 juni 1926 till och med den 30 juni 1928 och genom lag den 8 juni sistnämnda år till och med den 30 juni 1930.

*Tillkomsten
av ifråga-
varande
lagstiftning.*

Ifrågavarande lagstiftning har, såsom av det följande framgår, ursprungligen tillkommit på initiativ av kontrollstyrelsen.

I huvudsaklig anslutning till en Kungl. Maj:ts proposition, nr 411, antog 1920 års riksdag ett förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin, företrädesvis gående ut på straffskärpningar. I riksdagens skrivelse den 1 april 1920, nr 311, i detta ärende anhöll riksdagen därjämte, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt låta verkställa utredning om skärpning av straffbestämmelser för olaglig försäljning av rusdrycker samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Genom remiss den 13 september 1920 anbefalldes Kungl. Maj:t kontrollstyrelsen att i ärendet avgiva utlåtande. I anledning därav överlämnade kontrollstyrelsen förslag till vissa ändringar i förordningarna den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker, den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin, den 1 juli 1918 angående handel med skattefri sprit och den 1 juli 1918 angående vissa alkoholhaltiga preparat jämte ett utkast till förordning angående vissa skärpta åtgärder mot lönnbränning m. m. samt förslag till lag om ändrad lydelse av 18 kap. 15 § strafflagen.

*Förslagen
ändring i 18
kap. 15 §
strafflagen.*

Den ändring av 18 kap. 15 § strafflagen (fylleriparagrafen), som med sistnämnda lagförslag avsågs, innebar att till lagrummet skulle fogas ett nytt stycke av följande lydelse:

Påträffas rusdrycker eller ersättningsmedel därför hos drucken person vid hans anhållande, skola de vara underkastade beslag och dömas förbrutna. Vad som sålunda dömes förbrutet skall bevisligen förstöras.

Som skäl för den sålunda föreslagna bestämmelsen anförde kontrollstyrelsen, att behovet av en dylik bestämmelse vore synnerligen kännbart, i det att personer, som anhölles för fylleri, mycket ofta hade en literbutelj i fickan, vilken icke lagligen kunde frångas dem utan måste till dem återställas, sedan de nyktrat till i arrestlokalen. Kontrollstyrelsens i nykterhetens intresse framlagda förslag, att sålunda påträffade rusdrycker skulle få beslagtagas, kunde icke tarva någon ytterligare motivering.

*1921 års
förverkande-
förordning.*

Vid den överarbetning av de av kontrollstyrelsen framlagda förslagen, som därefter företogs inom finansdepartementet, sammanfördes större delen av utkastet till förordning angående vissa skärpta åtgärder mot lönnbränning m. m. samt en bestämmelse, som i huvudsak motsvarade kontrollstyrelsens förslag till ändring i 18 kap. 15 § strafflagen, till ett enda förslag till förordning om

rusdryckers förverkande i vissa fall m. m. I detta förslag gåvos sålunda bestämmelser icke blott om förverkande av rusdrycker, som påträffats hos person, som anhållits för fylleri, utan även om förverkande av sådana rusdrycker, som olovligen tillverkats, olovligen införts o. s. v. Förordningen skulle enligt förslaget gälla allenast till och med den 30 juni 1922.

Vid granskning i lagrådet av de sålunda överarbetade förslagen framställdes mot förslaget till förordningen om rusdryckers förverkande m. m. åtskilliga anmärkningar, som dock icke i annan mån riktade sig mot den i förslagets 1 § innefattade bestämmelsen om förverkande av rusdrycker, påträffade hos för fylleri anhållen person, än att en ledamot av lagrådet anmärkte, att detta stadgande, om det ansåges behövt, kunde, såsom kontrollstyrelsen föreslagit, insättas i 18 kap. 15 § strafflagen.

Författningsförslagen framlades genom proposition, nr 260, för 1921 års riksdag.

På förslag av sammansatt bevillnings- och första lagutskott antog riksdagen i huvudsakliga delar de framlagda förslagen.

I den sålunda antagna förordningen angående rusdryckers förverkande i vissa fall m. m., vilken utfärdades den 22 juni 1921, hade 1 § följande lydelse:

Påträffas rusdrycker eller rusgivande ersättningsmedel därför hos person, som anhålles för fylleri, skola de, där ansvar ådömes för fylleriförseelsen, dömas förbrutna, såvida icke särskilda omständigheter till annat föranleda.

Polismyndighet äger i avbidan på domstolens prövning hålla i förvar vad som sålunda påträffats.

Förordningen skulle, såsom ovan nämnts, gälla allenast till och med den 30 juni 1922. Det sammansatta bevillnings- och första lagutskottet hade emellertid i sitt utlåtande i frågan uttalat den förmodan, att lagstiftningen i förslaget gjorts provisorisk i anledning av en önskan att pröva det föreslagna beslagsförfarandet. Visade sig den föreslagna lagstiftningen lämplig, yttrade utskottet, torde 1922 års riksdag från Kungl. Maj:t kunna motse förslag angående fortsatt tillämpning av de däri stadgade principerna.

Sedan kontrollstyrelsen, efter länsstyrelsernas hörande, till Kungl. Maj:t inkommit med yttrande, huruvida åt bestämmelserna i 1921 års förverkandeförordning borde förlänas förlängd giltighet, därvid kontrollstyrelsen som sin mening uttalat, att någon begränsning av tiden för förordningens giltighet ej kunde anses påkallad, anmälde chefen för finansdepartementet den 17 februari 1922 i statsrådet ett förslag till förordning angående fortsatt giltighet av nyssnämnda förordning. Förslaget innebar att förordningen — med en mindre ändring — skulle äga fortsatt tillämpning efter den 30 juni 1922, m. a. o. utan angiven tidsbegränsning.

Vid granskning av berörda förslag avstyrkte emellertid lagrådet förslaget i vad därigenom denna lagstiftning förlänades definitiv giltighet. Det föreslogs, att förordningen skulle bibehållas provisorisk för en tid av exempelvis två år samt att, sedan under denna tid ytterligare erfarenhet om förordningens verkningar erhållits, det skulle tagas i övervägande, huruvida och i vilken form den ifrågavarande lagstiftningen borde göras definitiv.

Förlängning av 1921 års förordnings giltighetstid.

Med anledning av lagrådets anmärkning fick det genom proposition nr 249 för 1922 års riksdag framlagda förslaget till förordning angående fortsatt tillämpning av 1921 års förverkandeförordning det innehåll, att nämnda förordning skulle — med ovan antydda ändring — äga fortsatt tillämpning efter den 30 juni 1922 till och med den 30 juni 1924.

I berörda skick blev förslaget av riksdagen antaget. Förordningen utfärdades den 9 juni 1922.

1924 års
förverkan-
delag.

Genom proposition nr 223 till 1924 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till, bl. a., lag med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin, vilken lag skulle träda i kraft den 1 juli 1924 och gälla till och med den 30 juni 1926. I detta lagförslag hade de bestämmelser i 1921 års förverkandelag, som avsågo förverkande av olovligen införda, olovligen tillverkade eller genom olovlig överlåtelse åtkomna drycker, inarbetats. Bestämmelserna om förverkande av spritdrycker eller vin, som anträffas hos den, vilken dömes för fylleri, ansågos däremot böra utgöra en särskild författning, vartill förslag framlades genom samma proposition. Denna författning, som benämndes förordning angående förverkande i visst fall av spritdrycker och vin, skulle likaledes träda i kraft den 1 juli 1924 och gälla till och med den 30 juni 1926. Dess innehåll överensstämde helt med den sedermera antagna och nu gällande lag, vars giltighetstid nu föreslås förlängd. Som skäl för den sålunda föreslagna anordningen med ifrågavarande bestämmelser utbrutna till en särskild författning anförde föredragande departementschefen vid förslagets remitterande till lagrådet den 7 mars 1924:

Såväl år 1921 som år 1922 anförde lagrådet vid behandlingen av förslaget till förverkandeförordning, att ifrågavarande bestämmelser uppenbarligen rätteligen hörde hemma i strafflagens 18 kapitel och att det näppeligen kunde försvaras att i en permanent lagstiftning bibehålla bestämmelserna i förverkandeförordningen. Emellertid har 1920 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om utredning angående revision av gällande lagbestämmelser mot fylleri och dryckenskap samt framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning. I utskottsutlåtandet i frågan, vilket åberopades i nämnda riksdagsskrivelse, hade anförts, bland annat, att det vore önskvärt, att erforderlig höjning av den i 18 kap. 15 § stadgade bötesatsen för fylleri ägde rum. I yttranden, som avgivits i anledning av denna riksdagsskrivelse, hava flera myndigheter ifrågasatt, att bestämmelserna om fylleri-ansvar borde utbrytas ur strafflagen och anslutas till rusdryckslagstiftningen.

Enligt vad jag inhämtat, kommer visserligen icke förslag i anledning av nämnda riksdagsskrivelse att föreläggas innevarande års riksdag, men frågan torde dock utan längre uppskov komma under behandling. Det kan vid sådant förhållande tydligen knappast vara lämpligt att nu göra en utvidgning av ett stadgande i strafflagen, vars utbrytande därur ifrågasättes. Å andra sidan har det ansetts uppenbart, att förevarande förverkandepåföljd icke har sådant samband med de förverkandebestämmelser, som i övrigt i det föregående berörts, att det kan vara lämpligt att inflytta bestämmelserna om densamma i den särskilda lagen. Nu anförda omständigheter hava föranlett den anordningen, att stadgandena om ifrågavarande förverkandepåföljd utbrutits till en särskild förordning med en begränsad giltighetstid av samma längd som den, vilken föreslås för den särskilda lagstiftningen, detta i ändamål att sedermera frågan om föreskrifternas sammanförande med stadgandena angående fylleri-ansvar —

vare sig i strafflagen eller i särskild lagstiftning — ånyo skall upptagas till bedömande.

Sedan riksdagen i huvudsak antagit de sålunda framlagda lagförslagen, utfärdades den 20 juni 1924 — samtidigt som lagen med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin (spritinförsellagen) — den nu ifrågavarande lagen angående förverkande i visst fall av spritdrycker och vin (1924 års förverkandelag).

Båda lagarnas giltighetstider blevo genom särskilda lagar den 4 juni 1926 utsträckta till och med den 30 juni 1928.

Spritinförsellagen blev sedermera genom lag den 1 juni 1928 utsträckt till att gälla till och med den 30 juni 1933.

Vad beträffar 1924 års förverkandelag upptogos dess bestämmelser i 5 § i det förslag till lag angående fylleri m. m., som genom proposition nr 32 förelades 1928 års riksdag och avsågs skola träda i kraft den 1 juli 1928. Denna proposition vann emellertid icke riksdagens godkännande. I följd därav förelades samma års riksdag genom proposition nr 252 ett lagförslag, enligt vilket 1924 års förverkandelag skulle gälla till och med den 30 juni 1930. Propositionen blev av riksdagen antagen, varefter lag i ämnet utfärdades den 8 juni 1928.

Genom den nu förevarande propositionen föreslås, att 1924 års förverkandelags giltighetstid skall ytterligare förlängas till att omfatta tiden till och med den 30 juni 1933. Som skäl för att bestämmelserna ifråga ej heller nu föreslagits att få permanent karaktär har föredragande departementschefen anført, att han icke vore beredd att nu framlägga frågan om det närmare innehållet av den övriga lagstiftningen angående fylleri och dryckenskap samt att bestämmelserna om förverkande lämpligen syntes böra förlänas definitiv giltighet först vid det slutliga ståndpunktstagandet till berörda fråga.

Utskottet har intet att erinra mot att ifrågavarande bestämmelsers giltighetstid utsträcker på sätt i propositionen föreslagits. Utskottet vill emellertid betona, att då stadganden av ifrågavarande innehåll ständigt torde komma att anses nödvändiga som ett led i vår strafflagstiftning, bibehållandet av bestämmelsernas karaktär av provisorium i längden måste framstå såsom mindre tilltalande. Ett inarbetande av dessa bestämmelser antingen i strafflagens stadganden om fylleri eller ock i den särskilda fyllerilagstiftning, som må anses lämpligt att framlägga, synes fördenskull innebära ett önskemål, vars förverkligande icke bör uppskjutas längre än som är oundgängligen nödigt.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 29 mars 1930.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, greve *Spens*, *Larson* i *Lerdala*, *Klefbeck*, *Anderson* i *Hägelåkra*, *Schlyter* och *Fredrik Julin*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i *Halmstad*, *Nilsson* i *Antnäs*, *Lindley*, *Hedlund* i *Östersund*, *Johansson* i *Brånalt* och *Christenson*, fröken *Wellin* samt herr *Olsson* i *Rimforsa*.
